

Lk 10,25-37: Tu vystoupil jeden zákoník a zkoušel ho: „Mistře, co mám dělat, abych měl podíl na věčném životě?“ Ježíš mu odpověděl: „Co je psáno v Zákoně? Jak to tam čteš?“ On mu řekl: „Miluj Hospodina, Boha svého, z celého svého srdce, celou svou duší, celou svou silou a celou svou myslí“ a „miluj svého bližního jako sám sebe.“ Ježíš mu řekl: „Správně jsi odpověděl. To číň a budeš živ.“ Zákoník se však chtěl ospravedlnit a proto Ježíšovi řekl: „A kdo je můj bližní?“ Ježíš mu odpověděl: „Jeden člověk šel z Jeruzaléma do Jericha a padl do rukou lupičů; ti jej obrali, zbili a nechali tam ležet polomrtvého. Náhodou šel tou cestou kněz, ale když ho uviděl, vyhnul se mu. A stejně se mu vyhnul i levita, když přišel k tomu místu a uviděl ho. Ale když jeden Samařan na své cestě přišel k tomu místu a uviděl ho, byl hnut soucitem; přistoupil k němu, ošetřil jeho rány olejem a vínem, obvázal mu je, posadil jej na svého mezka, zavezl do hostince a tam se o něj staral. Druhého dne dal hostinskému dva denáry a řekl: ‚Postarej se o něj, a bude-li tě to stát víc, já ti to zaplatím, až se budu vracet.‘ Kdo z těch tří, myslíš, byl bližním tomu, který upadl mezi lupiče?“ Zákoník odpověděl: „Ten, který prokázal milosrdenství.“ Ježíš mu řekl: „Jdi a jednej také tak.“

2 Pa 28,1-15: Achazovi bylo dvacet let, když začal kralovat, a kraloval v Jeruzalémě šestnáct let. Nečinil, co je správné v Hospodinových očích, jako činil jeho otec David. Chodil po cestě králů izraelských. Dokonce odlil sochy baalů. Pálil kadidlo v Údolí syna Hinómova a spaloval své syny ohněm podle ohavností pronárodů, které Hospodin před Izraelci vyhnal. Obětoval a pálil kadidlo na posvátných návrších a na pahorcích a pod každým zeleným stromem. Proto ho vydal Hospodin, jeho Bůh, do rukou aramejského krále. Aramejci ho porazili a zajali z jeho vojska velký počet zajatců a odvěkli je do Damašku. Byl vydán též do rukou krále izraelského, který mu způsobil velikou porážku. Pekach, syn Remaljšův, povraždil v Judsku v jediném dni sto dvacet tisíc mužů, samé statečné muže; opustili Hospodina, Boha svých otců. Zikrí, efrajimský bohatýr, zavraždil králova syna Maasejáše, Azríkama, představeného domu, a Elkánu, který byl druhý po králi. Izraelci zajali u svých bratří dvě stě tisíc žen, synů a dcer a uloupili u nich obrovskou kořist. Kořist odvezli do Samaří. Tam však byl Hospodinův prorok jménem Obéd. Ten vyšel naproti oddílu přicházejícímu do Samaří. Řekl jim: „Hle, Hospodin, Bůh vašich otců, vydal ve svém rozhořčení Judu do vašich rukou. Ale vy jste vraždili tak zběsile, že to volá až do nebes. A teď jste si usmyslili, že Judejce a obyvatele Jeruzaléma ujařmíte jako své otroky a otrokyně. Neproviňujete se tím právě vy sami vůči Hospodinu, svému Bohu?“

Slyšte mě nyní a propustte zajatce, které jste u svých bratří zajali. Vždyť Hospodin proti vám plane hněvem.“ Tu povstali někteří z efrajimských představitelů, Azarjáš, syn Jóchananův, Berekjáš, syn Mešilemótův, Jechizkijáš, syn Šalúmův, a Amasa, syn Chadlajův, proti těm, kteří přišli z válečného tažení, a řekli jim: „Nepřivádějte sem ty zajatce! Chcete, abychom se provinili proti Hospodinu a připojili k našim hříchům a proviněním další? Vždyť našich vin je beztak mnoho a hněv Boží plane proti Izraeli.“ Ozbrojenci se tedy v přítomnosti velitelů a celého shromáždění vzdali zajatců i lupu. Tu povstali muži uvedení jménem, ujali se zajatců a ze získané kořisti oblékli všechny nahé. Oblékli je a obuli, dali jim najíst a napít, ošetřili je a všechny, kdo únavou klesali, dopravili na oslech a převedli do Jericha, Palmového města, k jejich bratřím. Potom se vrátili do Samaří.

I.

Bible není diktovaný záznam Božích výroků, ale je to zápis, jak lidé v určité chvíli pochopili Boží vůli a jak se jí jali uskutečňovat. Naše lidské pochopení, co a jaká je Boží vůle, však může být od skutečného Božího přání na hony vzdálené – taky to podle toho dopadalo. Tehdy i dnes. Ty staré příběhy jsou tu pro inspiraci a proto je čteme: vyprávějí děj, ve kterém se Boží vůle nějak objevuje, někdy nečekaně, někdy překvapivě a někdy je trochu schovaná...

II.

Už je to dávno, co vládl král David a pak jeho syn Šalomoun. To se ještě hlasitě uznávalo, že zemi, v níž žijeme, máme jen díky Bohu, neboť bez něj bychom neměli a nebyli nic. Jenže už Davidovi vnukové se nepohodli a ve sporu tu zemi rozpárali na dva kusy. Za pravé Davidovy nástupce se pochopitelně označovali jedni i druhí a navzájem se neměli moc v lásce, jak to po rozchodu bývá. V Judsku byste o izraelském Samaří a Samařanech sotva slyšeli co přejného (a naopak). Pohrdání nějakou skupinou lidí nebo jinou národností je nakažlivé a má tuhou kořinek: drží se léta, a i když se mu bráníte, vždycky znovu odněkud vykoukne. Bývá zabaleno do nejapných vtípů, a občas nečekaně přitvrdí.

Judský král Achaz, potomek z Davidova rodu, patřil mezi panovníky, kteří se pravdou moc nezatežují a vírou se ohánějí, jen když je to výhodné. Věřil pověrám, hrbil se před silnějšími a celé to špelo neúprosně k maléru. Jednoho dne přišla úděsná vojenská porážka, k níž ti, kdo to zapisovali do bible, poznamenali, že už ho Bůh prostě vydal nepřátele.

lům. Netvrdili, že by tam ta cizí vojska poslal Bůh: jen dali najevo přesvědčení, že tuhle nevěrnou a poblázněnou zemi neměl Bůh proč chránit. (Nejspíš se jim to psalo těžko, když ji měli rádi.)

I stalo se, že zemi, o které nemáte valné mínění, přepadl agresor, jenž má dost prostředků, jak zařídit, aby se o něm mluvilo hezky. Přišla obvyklá válečná řež a strašlivý masakr. To je chvíle, kdy do děje vstoupili Samařané, tedy příbuzní z té druhé části kdysi jednotné země: nelenili a připojili se k aramejským vítězům. Bylo to snadné, zmocnili se obrovské kořisti a s jásotem zajali spoustu Judejců, že si z nich nadělají levnou pracovní sílu, přesněji řečeno otroky.

Byl to od Samařanů jen další hnus lidského rodu? Nebo to měl být trest pro Judsko? Jak se v tom vyznat, když se mezi příbuznými a sousedy ujme slova pomstychtivost, chamtivost a ponížení? Co s tím teď může udělat Bůh? Cosi nečekaného: uprostřed odpudivého běsnění se rozdychtěným davům postavil do cesty jakýsi Obéd, Hospodinův prorok. „Stop,“ křičel, „Bůh vám vydal Judejce do rukou, ale vy řádíte jak smyslů zbavení, a místo co byste chránili život, ho ničíte ještě víc. Když teď zneužijete nouzi těch lidí, to se jednou vymstí!“

Obéd byl nepochybně člověk statečný, když ta slova křičel na bojovníky a na svého krále, který jejich bezuzdnému řádění velel. Osamělý prorocký hlas by možná mnoho neznamenal, stačí pár šutrů a bude po něm nebo pár řetězových mailů, a bude v očích lidí za blázna nebo za zrádce, ale přidali se k němu čtyři významní mužové té doby: „Už tak je našich hříchů mnoho, přece k nim nebudeme přidávat další.“ Tohle lidé slyší neradi: Bůh vydal Achaza do rukou nepřátel („to má za to“), ale Obéd a ti čtyři najednou slovo hřích spojují s námi. To slyší lidé neradi, vinu hledáváme přece zásadně u těch druhých – ale tentokrát Obéda a ty vlivné muže přece jen kupodivu poslechli a vzdali se zajatců i kořisti (občas se prostě dějí nečekané zázraky). Nevím, čím je ti pánové přesvědčili, možná stačilo, že se jim dalo věřit. To není tak málo.

To, co následovalo, je jak z říše pohádek (nebo jak z podobenství o milosrdném Samařanovi): ujali se zajatců a ze získané kořisti oblékli všechny nahé, dali jim najíst a napít, ošetřili je a všechny, kdo únavou klesali, dopravili na oslech do bezpečí. Nebylo to ekonomicky výhodné: už už mohli mít doma otroky (ti, kdo prchají před válkou, jsou snadno

k pochytní) a k tomu nemalou kořist, a teď na tom budou hospodářsky tratit. To, co jim Obéd nabízel, bylo moudré, leč až v delším horizontu: Přijďte o kořist a o otroky (kteří by vás nenáviděli), ale získáte možná přátele. Nebo aspoň sousedy, s nimiž je možné žít pokojně.

III.

Slyšeli jste, že bylo řečeno „Nezabiješ“, ale já vám říkám, že už když bližního zardousíte ve svém srdci (za pomoci hněvu a pohrdání), když ho sprovodíte ze svého světa, máte s tímhle přikázáním problém, řekl Ježíš v jednom známém kázání.

A když se s ním jednou bavil jakýsi znalec Bible o tom, které přikázání je vůbec nejdůležitější ze všech, shodli se na tom, že největší není žádné z těch, co znějí jako zákazy, ale že největší je jejich souhrn, který se dá vyjádřit jako respekt k Bohu a láska k bližnímu. A když se ten znalec Bible ptal na upřesnění, kdo to ten bližní je, Ježíš mu odpověděl podobenstvím, které v leccems připomíná tenhle příběh: o polomrtvém muži, jehož se ujal právě jakýsi Samařan, ošetřil ho a na oslu dopravil do bezpečí – zatímco dva lidé, co šli kolem předtím, ho tam nechali ležet. Kdo z těch tří mu byl bližním? zeptal se Ježíš a odpověď byla zřejmá.

Církev by měla lidem dopravit právě tuhle zprávu: že jsme všichni, jeden jako druhý, všelijak poničení životem, poznamenání prožitým zlem. Však i sami máme na kontě toho zla víc, než jsme ochotni si přiznat (natož to připustit nahlas), tak bychom k němu neměli přidávat další. Málokoho tenhle náš žalostný stav zajímá, ale našel se jeden (rozumí se Bůh), kdo se nás ujal, ošetřil a nasměroval do bezpečí. Řekněme Bližní (s velkým B na začátku). Tohle jsme dostali jako dárek.

„Jdi a jednej také tak,“ uzavřel (i pro nás) tu rozpravu Ježíš.

požehnání

Věříme, že si nás Bůh zamiloval a z milosti nám dal věčné potěšení a dobrou naději; věříme, že co Kristus Ježíš udělal, udělal i kvůli nám a pro nás.

Ať vás ta víra a s ní Boží láska a pevná životní naděje vede přes všechna úskalí, ať vás potěšuje a podpírá a ať je vám zdrojem moudrosti a síly ve všem, co je před vámi, co máte udělat a prožít. Amen.